

Vergaderjaar 1991-1992 Nr. 3i

21 198

Wijziging van het fiscale regime voor onderhoudsvoorzieningen en spaarvormen alsmede van het fiscale regime voor verzekeraars en directiepensioenlichamen

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 16 december 1991

Naar aanleiding van mijn toezegging tijdens de openbare behandeling van de wetsvoorstellen 21 198 en 22 364 (Brede herwaardering) op 10 december jl. om op enkele punten schriftelijk te reageren, deel ik u het volgende mede.

De heer Stevens heeft de regering in een motie (nr. 3G) uitgenodigd bij wijze van aanschrijving aan de belastingdienst vast te leggen dat winstbewijzen die via de effectenbeurzen in de Europese Gemeenschap worden verhandeld, fiscaal als aandeel zullen worden behandeld.

Alvorens hier nader op in te gaan, wil ik voorop stellen dat met betrekking tot de belastingheffing zelf er weinig of geen verschil bestaat tussen de benadering van de heer Stevens en het door de fiscus in de praktijk gevoerde en ook in de toekomst te voeren beleid. Het door de heer Stevens beoogde resultaat, het niet belasten van de vervreemding van winstbewijzen bij vervreemding via de beurs, wordt via dit beleid over het algemeen namelijk ook bereikt, alleen langs een andere weg. Mijn bezwaar tegen de onderhavige motie betreft dan ook niet zozeer het resultaat, maar heeft een meer juridisch karakter.

Zoals tijdens eerdergenoemde behandeling is vermeld, moeten winstbewijzen doorgaans worden aangemerkt als rechten op periodieke uitkeringen (stamrechten). De vervreemding van een winstbewijs, welke in tegenstelling tot bij voorbeeld inkoop of afkoop niet expliciet is geregeld, dient dan ook als de vervreemding van een stamrecht te worden behandeld. Dit betekent dat de vervreemding van een winstbewijs belast is tenzij wordt vervreemd aan een binnenlandse particulier.

Omtrent de huidige fiscale behandeling van winstbewijzen bestaat bij Financiën dan ook geen onzekerheid. Het departement heeft hieromtrent in het verleden steeds een duidelijk standpunt ingenomen. Omdat dit standpunt in de literatuur niet onomstreden is, bestaat er in de praktijk wel enige onzekerheid. Het doel van de in het wetsvoorstel Brede herwaardering II op het punt van winstbewijzen voor te stellen wetgeving is dus niet in de eerste plaats aan mogelijk thans bestaande onzekerheid

een einde te maken, maar veeleer te voorkomen dat door de aanvaarding van het wetsvoorstel Brede herwaardering I aanzienlijke onzekerheden zouden worden toegevoegd.

Genoemde motie vraagt alle winstbewijzen die via de beurs worden verhandeld op grond van een goedkeuring als aandelen te behandelen. Een dergelijke goedkeuring zou ertoe leiden dat buiten het kader zowel van het thans bestaande als van het door aanvaarding van het wetsvoorstel ontstane wettelijke regime wordt getreden. De te ontwerpen aanschrijving zou niet uitleg of nadere verduidelijking van de huidige bepalingen inhouden, maar een goedkeurend, begunstigend beleid. Een dergelijke inhoudelijke wijziging van de huidige regeling voor winstbewijzen die via de beurs worden verhandeld kan voor bepaalde situaties grote gevolgen hebben. Ik ben dan ook van mening dat zodanige herkwalificatie van winstbewijzen reeds om deze reden niet per aanschrijving kan worden gerealiseerd.

Het voorgaande wordt versterkt door de ruime formulering van de motie op een tweetal punten. Zo lijkt de motie niet alleen te zijn gericht op de fiscale behandeling van de vervreemding van winstbewijzen, maar op de totale fiscale behandeling van winstbewijzen met beursnotering. Dit heeft gevolgen voor een groot aantal regelingen. Hierbij dient bedacht te worden dat een goedkeurend beleid alleen ten gunste van de belastingplichtigen gevoerd kan worden. Hierdoor kan een hybride situatie ontstaan. De belastingplichtigen zullen zich dan namelijk kunnen gaan richten op de voor hen gunstige elementen van de aanschrijving, terwijl ze voor de andere punten een beroep blijven doen op de wet. Op deze wijze zou geen sluitend systeem worden verkregen.

Het tweede punt is dat het niet voor de hand ligt om ter aanduiding van winstbewijzen die als aandelen kunnen worden behandeld een formeel criterium te hanteren. De reden dat winstbewijzen in het huidige regime niet over de hele linie als aandelen worden en ook niet kunnen worden behandeld, is dat met betrekking tot zogenoemde «tijdelijke winstbewijzen» claimverlies mogelijk is. Te denken valt bij voorbeeld aan de vervreemding aan een onderneming. Slechts bij winstbewijzen die door tijdsverloop niet dalen in waarde, en waarop in de winstfeer derhalve niet afgeschreven kan worden, zijn termen aanwezig om te overwegen om deze als aandelen te behandelen. Een materieel criterium zou naar mijn mening dan ook meer voor de hand liggen in geval van een nadere wettelijke regeling met betrekking tot het begrip winstbewijs.

Gezien het voorafgaande kan ik niet anders dan de motie ontraden. Indien hier al een wijziging gewenst zou zijn, is een wetswijziging de geëigende weg.

Overigens lijkt een wijziging zoals voorgesteld in de motie urgent noch noodzakelijk. Mijn standpunt leidt, zoals gezegd, in algemene zin namelijk tot de door de heer Stevens beoogde resultaten. Ingevolge het huidige regime is de vervreemding van een winstbewijs zijnde een stamrecht, immers niet belast indien wordt vervreemd aan een binnenslands particulier. Bij vervreemding van een winstbewijs via de beurs neemt de fiscus het standpunt in dat de vervreemder geacht wordt – tenzij het tegendeel blijkt – aan een binnenlandse particulier te hebben vervreemd. (Verschil doet zich voor indien de verkrijger bekend is en deze geen binnenlandse particulier is. De vervreemding is dan wel belast). Ik ben uiteraard bereid het beleid ter zake te verduidelijken aan de belastingdienst.

De heer Stevens heeft voorts opnieuw aandacht gevraagd voor de mogelijkheid dat een buitenlandse verzekeraar zijn vaste inrichting in Nederland sluit, hetgeen tot gevolg zou hebben dat zijn fiscale toelating vervalt. De heer Stevens heeft in het bijzonder gevraagd naar de bemoeienis van de Verzekeringskamer bij overboeking of overdracht van

een verzekeringsportefeuille, gelet op de bepalingen van de Wet toezicht verzekeringsbedrijf (Wtv). Voor een goed begrip dient onderscheid te worden gemaakt tussen het overboeken van een portefeuille – waarbij de portefeuille wordt overgeboekt naar een vestiging van dezelfde verzekeraar buiten Nederland – en de overdracht van een portefeuille aan (een vestiging buiten Nederland van) een andere verzekeraar.

In het eerste geval (overboeking) is artikel 35a van de Wtv van toepassing. Dit artikel bepaalt dat een dergelijke overboeking verboden is zonder toestemming van degene die aan die overeenkomsten rechten kunnen ontlenen (korthedshalve zal verder worden gesproken over verzekerden), behoudens ontheffing van de Verzekeringskamer. Om voor zo'n ontheffing in aanmerking te komen moet de verzekeraar aannemelijk maken dat de belangen van de verzekerden zich tegen overboeking niet verzetten. Als betrokkenen door de overboeking de mogelijkheid van premie-aftrek zouden verliezen, worden zij in dat opzicht in hun belangen geschaad. De Verzekeringskamer zal dit effect in zijn beoordeling zeker meewegen. Behoudens zeer uitzonderlijke situaties, zal een verzekeraar derhalve in deze bewijslast niet slagen.

Hoewel de Wtv een portefeuille-overboeking niet uitsluit, kan worden aangetekend dat een dergelijke overboeking zich nog nooit heeft voorgedaan. Wanneer een verzekeraar zijn activiteiten op de Nederlandse markt (vanuit een vestiging in Nederland) wil beëindigen ligt overdracht naar een andere, hier te lande gevestigde maatschappij veel meer voor de hand, zoals de praktijk ook uitwijst. Om de hiervoor genoemde redenen moet overboeking van een portefeuille aan een vestiging buiten Nederland van dezelfde verzekeraar worden gezien als niet meer dan een theoretische mogelijkheid. Een andere situatie doet zich voor in het geval van overdracht van de portefeuille aan (een vestiging buiten Nederland van) een andere verzekeraar. In dat geval zijn de artikelen 53a, 53b en 53c van de Wtv van toepassing. Nadere bestudering van deze artikelen en de totstandkoming ervan leert dat een portefeuilledoverdracht als hier bedoeld, – die dus tot gevolg zou hebben dat een vestigingsportefeuille wordt omgezet in een dienstverrichtingsportefeuille – onder de Wtv niet is toegestaan. Een verzekeraar die zijn portefeuille wil overdragen, kan dat dus alleen doen aan een Nederlandse vestiging van een andere verzekeraar. Dit laatste levert uit fiscaal oogpunt geen probleem op, omdat de verzekeraar die de portefeuille overneemt in dat geval al aan het (fiscale) vestigingsvereiste voldoet.

De Staatssecretaris van Financiën,
M. J. J. van Amelsvoort